

PRÁVNÍ REGULACE VOLNÉHO POHYBU ZVÍŘAT V LIDSKÉ PÉČI A V ZÁJMOVÉM CHOVU

PAVEL VETEŠNÍK

Metropolitní univerzita Praha

Abstract in original language

Příspěvek je zaměřen na právní analýzu regulace volného pohybu zvířat v lidské péči a v zájmovém chovu. V úvodu příspěvku je nejdříve vymezen pojem zvířete jako předmět právního vztahu a pojem volného pobíhání. V další části příspěvku je provedena analýza jednotlivých právních předpisů upravujících volný pohyb zvířat v lidské péči a v zájmovém chovu na veřejném prostranství, místech veřejnosti přístupných a např. v honitbě. Úprava volného pohybu zvířat v lidské péči a v zájmovém chovu především souvisí s regulací chovu zvířat, s ochranou bezpečnosti osob a majetku a samozřejmě s ochranou veřejného pořádku. Příspěvek bude proto zaměřen i tímto směrem. S úpravou volného pohybu zvířat v lidské péči a v zájmovém chovu přímo souvisí i ochrana zvířat proti týrání, a proto i této oblasti bude věnována část příspěvku. Součástí příspěvku bude i rozbor právních předpisů postihujících porušení právní regulace volného pohybu zvířat v lidské péči a v zájmovém chovu.

Key words in original language

zvíře, volný pohyb, veřejné prostranství, veřejný pořádek, honitba, týrání, chov zvířat, lidská péče, zájmový chov.

Abstract

The paper is focused on the legal analysis of the regulation of free movement of animals in captivity and domesticated animals. At the beginning of the paper is first defined the concept of an animal as the subject of legal relationship. In another part of the paper is an analysis of laws governing the free movement of animals in captivity and domesticated animals in public places and hunting. Adjusting the free persons and property, and of course the protection of public order. Contribution will therefore focus in this direction. With the modification of free movement of animals in captivity and domesticated animals is directly related to the protection of animals against cruelty, and therefore this area will be given of the contribution. Part of the contribution will be a discussion of legislation affecting the violation of legal regulation of free movement of animals in captivity and domesticated animals.

Key words

a animal, free movement, public places, public order, hunt, cruelty, animal husbandry, a animal in captivity, a domesticated animal.

Účelem tohoto příspěvku je provést právní analýzu regulace volného pohybu zvířat, a to zvířete v lidské péči a v zájmovém chovu. Nejdříve si však musíme vymezit několik v příspěvku uvedených pojmů. Zvířetem v lidské péči se podle § 3 písm. c) zákona č. 246/1992 Sb., na ochranu zvířat proti týrání, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon na ochranu zvířat proti týrání“), rozumí zvíře, které je přímo závislé na bezprostřední péči člověka a zvířetem v zájmovém chovu se podle § 3 písm. e) zákona na ochranu zvířat proti týrání rozumí zvíře, u kterého hospodářský efekt není hlavním účelem chovu, a to buď chované v prostorách k tomu určených nebo v domácnosti, jehož chov slouží především zájmové činnosti člověka, nebo zvíře sloužící člověku jako jeho společník.

Dále je zapotřebí vymezit si i pojem zvířete jako předmětu právního vztahu. Podle ustanovení § 118 odst. 1 zákona č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „občanský zákoník“), jsou předmětem občanskoprávních vztahů věci, a pokud to jejich povaha připouští, práva nebo jiné majetkové hodnoty. Občanský zákoník pojem věci výslovně nedefinuje a pouze je rozděluje na movité a nemovité. S ohledem na jeho povahu se živé zvíře považuje za věc movitou, avšak zvláštního druhu¹, která může být předmětem vlastnictví. Na vlastníka živého zvířete se proto vztahuje povinnost, uložená vlastníku věci podle § 127 občanského zákoníku, zdržet se všeho, čím by nad míru přiměřenou poměrům obtěžoval jiného nebo čím by vážně ohrožoval výkon jeho práv, zejména nesmí nechat chovaná zvířata vnikat na sousedící pozemek. Ačkoliv je podle § 123 občanského zákoníku vlastník v mezích zákona oprávněn předmět svého vlastnictví držet, užívat, požívat jeho plody a užitky a nakládat s ním, v případě živých zvířat je jeho vlastnické právo omezeno veřejnoprávními předpisy, zejména zákonem na ochranu zvířat proti týrání. Účelem tohoto zákona je chránit zvířata, jež jsou živými tvory schopnými pociťovat bolest a utrpení, před týráním, poškozováním jejich zdraví a jejich usmrcením bez důvodu, pokud byly způsobeny, byť i z nedbalosti, člověkem². Podle § 415 občanského zákoníku je každý povinen počínat si tak, aby nedocházelo ke škodám na zdraví, majetku, přírodě a životním prostředí. To platí i při výkonu vlastnických práv k živému zvířeti. V této souvislosti je na místě uvést jedno z rozhodnutí Nejvyššího soudu týkající se odpovědnosti chovatele za škodu způsobenou zvířetem: „...porušil prevenční povinnost zakotvenou v ust. § 415 obč. zák., neboť jako majitel koně si nepočínal tak, aby se kůň nezaběhl na silnici a aby chováním jeho zvířete nedošlo ke škodě na zdraví a majetku jiného; již tím je z občanskoprávního hlediska dáno protiprávní jednání (opomenutí)

1 Švestka, J., Spáčil, J., Škárová, M., Hulmák, M. a kolektiv, Občanský zákoník I, II. 2. vyd. Praha: C. H. Beck, 2009, s. 642, ISBN 978-80-7400-108-6.

2 § 1 odst. 1 zákona č. 246/1992 Sb., na ochranu zvířat proti týrání, ve znění pozdějších předpisů.

žalovaného podle ust. § 420 odst. 1 obč. zák."3. Jak vyplývá z dalšího rozhodnutí Nejvyššího soudu, „Majitel či chovatel zvířete by měl předpokládat, že může dojít k nepřiměřenému a nebezpečnému chování zvířete, a měl by být na takovou situaci připraven tak, aby ji zvládl. Pokud se totiž někdo rozhodne k chovu zvířete, je třeba, aby se seznámil se vším, co s chovem souvisí, a je povinen se vždy postarat o to, aby předcházel možné škodě způsobené zvířetem a plnil tak svou prevenční povinnost danou zákonem. Obsah prevenční povinnosti přitom úzce souvisí také s místem, kde se chovatel se zvířetem nachází, neboť odlišné povinnosti budou chovatele stíhat při jejich pobytu na místě, na němž přímo nehrozí vznik škody na zdraví či na majetku třetích osob s ohledem na všechny předvídatelné okolnosti, oproti místu, kde například zvýšený výskyt a pohyb osob možnost vzniku škody podstatně zvyšuje, a proto je nezbytné psa zabezpečit i za pomoci prostředků, jež by jinak situace nevyžadovala.“4. Závěrem lze tedy shrnout, že vlastník zvířete by si měl uvědomit nejenom povinnosti, které jsou s chovem zvířete spojeny, ale i odpovědnost za případné škody.

Dalším pojmem k vymezení je pojem „volné pobíhání“, který je v řadě právních předpisů obsažen, a který spadá do kategorie tzv. neurčitých právních pojmů. Jak k vymezení neurčitých právních pojmů ve svém rozhodnutí uvedl Nejvyšší správní soud „...., jejich definování obecně v právních předpisech pro jejich povahu samu není vhodné, dokonce ani možné. Neurčité právní pojmy zahrnují jevy nebo skutečnosti, které nelze úspěšně zcela přesně právně definovat, jejich obsah a rozsah se může měnit, často bývá podmíněn časem a místem aplikace normy. Při interpretaci neurčitého právního pojmu se správní orgán musí zabývat konkrétní skutkovou podstatou, jakož i ostatními okolnostmi případu, přičemž sám musí alespoň rámcově obsah a význam užitého neurčitého pojmu objasnit, a to z toho hlediska, zda posuzovanou věc lze do rámce vytvořeného rozsahem neurčitého pojmu zařadit.“5. Proto se zjištění, zda v daném případě dochází k volnému pobíhání, musí odvíjet od hodnocení všech okolností konkrétního případu, z nichž správní orgán učiní závěr, zda je daný pojem naplněn či nikoli. Užitím neurčitého právního pojmu je tak aplikujícímu orgánu dáván právním předpisem prostor, aby posoudil, zda konkrétní situace patří do rozsahu neurčitého právního pojmu či nikoli.

Při interpretaci neurčitého právního pojmu „volné pobíhání“ je tedy nutno nejprve objasnit tento neurčitý právní pojem a jeho rozsah a

3 Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 28. 1. 2003, sp. zn. 25 Cdo 1094/2001, ASPI ID: JUD34136CZ.

4 Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 4. 6. 2008, sp. zn. 25 Cdo 3117/2006, ASPI ID: JUD133054CZ.

5 Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 28. 7. 2005, sp. zn. 5 Afs 151/2004, ASPI ID: JUD30794CZ.

hodnotit, zda skutečnosti konkrétního případu lze zařadit do rámce vytvořeného rozsahem neurčitěho právního pojmu. Smyslem a účelem vymezení volného pobíhání zvířete, buď v pozitivním smyslu – možnost nechat zvíře volně pobíhat ve vymezeném prostoru, nebo v negativním smyslu – kdy je volné pobíhání zvířete ve vymezeném prostoru zakázáno, je dle mého názoru regulace pohybu zvířete v určitém prostoru. Je jím však pouze pohyb zvířete, např. pomocí vodítka, nebo i pohyb zvířete neupoutaného na vodítku, pokud se zvíře řídí pokyny svého chovatele (majitele)? Určitým návodem nám může být obecná právní úprava, zákon na ochranu zvířat proti týrání, která je základním právním předpisem v oblasti ochrany zvířat.

V ustanovení § 13 odst. 1 zákona o ochraně zvířat proti týrání je stanoveno, že „Každý je povinen zabezpečit zvířeti v zájmovém chovu přiměřené podmínky pro zachování jeho fyziologických funkcí a zajištění jeho biologických potřeb tak, aby nedocházelo k bolesti, utrpení nebo poškození zdraví zvířete, a učinit opatření proti úniku zvířat. Zvíře nesmí být chováno jako zvíře v zájmovém chovu, jestliže nejsou zabezpečeny přiměřené podmínky pro zachování jeho fyziologických funkcí a zajištění jeho biologických potřeb nebo jestliže se zvíře nemůže adaptovat, přestože tyto podmínky zabezpečeny jsou.“. Jak vyplývá ze stanoviska Ústřední komise pro ochranu zvířat k úniku některých druhů zvířat z května 2005, „Zákon č. 246/1992 Sb. výslovně nedefinuje, co je to únik zvířete a jakým způsobem je nutno tomuto úniku zabránit. Cílem takové úpravy je, aby mohlo být vždy v praxi posouzeno, zda se jednalo o únik zvířete a aby únik i zabezpečení zvířete byly posouzeny vždy vzhledem k okolnostem jednotlivého případu. Zákon nevymezuje, jaká opatření proti úniku má chovatel učinit, nebo jaká opatření jsou považována za vhodná či dostatečná. Domníváme se, že i v tomto případě je nutno opatření hodnotit podle okolností konkrétního případu a ve vztahu ke konkrétnímu zvířeti. Únik lze tedy vykládat tak, že se jedná o vzdálení se zvířete ze sféry ovladatelnosti zvířete jeho chovatelem, kdy chovatel není schopen své zvíře ovládat a určovat jeho chování. Je věcí chovatele, jak zabezpečí, aby zvíře neuniklo.“⁶. S tímto názorem se ve svém vyjádření k problematice postihu za únik zvířete v zájmovém chovu a nevedení psa na vodítku po novele zákona na ochranu zvířat proti týrání provedené zákonem č. 291/2009 Sb., z ledna roku 2010, ztotožňuje i oddělení ochrany zvířat Ministerstva zemědělství, které k tomu dále uvádí, že „Je věcí chovatele, jak zabezpečí, aby zvíře neuniklo. V případě úniku zvířete není chovatel přítomen v blízkosti zvířete. Zvíře není pod kontrolou nebo dohledem chovatele.“⁷. Ústřední komise pro ochranu zvířat je ve svém

6 Stanovisko Ústřední komise pro ochranu zvířat Web: Ministerstvo zemědělství České republiky (cit. 25. 11. 2011) Dostupný z: http://eagri.cz/public/web/file/1644/Unik_nekt_druhu_zv.pdf.

7 Vyjádření Odboru živočišných komodit Ministerstva zemědělství České republiky Web: Ministerstvo zemědělství České republiky (cit. 25. 11. 2011) Dostupný z:

stanovisku z února 2003 dále toho názoru, že vzhledem ke skutečnosti, že únik může být pro zvíře chované v zájmovém chovu spojeno s utrpením a může dojít k bolesti nebo poškození zdraví zvířete, je již samotné umožnění úniku zvířete jeho týráním⁸. Za zmínku stojí ještě uvést, že v důsledku úniku se zvíře stává zvířetem toulavým. Podle § 3 písm. h) zákona na ochranu zvířat proti týrání se toulavým zvířetem rozumí zvíře v lidské péči, které není pod trvalou kontrolou nebo dohledem fyzické osoby nebo chovatele a které se pohybuje volně mimo své ustájení, výběhové prostory nebo mimo domácnost svého chovatele. Pokud by však zvíře původně v lidské péči, nebylo pod přímou kontrolou nebo dohledem fyzické osoby nebo chovatele a ze zjištěných skutečností by vyplývalo, že ho jeho chovatel opustil s úmyslem se jej zbavit nebo ho vyhnal, jedná se o opuštěné zvíře⁹. V případě opuštění zvířat v lidské péči a v zájmovém chovu se však nejedná o "res nullius", ale uplatní se postup podle § 135 občanského zákoníku. Pokud však nastane případ, že vlastník psa ho odevzdá psímu útulku a současně projeví vůli psa opustit, přechází vlastnické právo k opuštěnému psu ihned na obec, ledaže by šlo se zřetelem k okolnostem jednotlivého případu o jednání v rozporu s dobrými mravy¹⁰.

Z povinnosti učinit opatření proti úniku zvířat tedy vyplývá, že volný pohyb zvířete lze definovat tak, že se vždy jedná o pohyb zvířete, který je pod dohledem jeho chovatele. V opačném případě, pohyb zvířete bez jakéhokoliv dohledu jeho chovatele, můžeme považovat za únik zvířete dle § 13 odst. 1 zákona na ochranu zvířat proti týrání, jemuž je chovatel povinen zamezit. Pokud fyzická osoba jako chovatel neučiní opatření proti úniku zvířat, je důvodně podezřelá ze spáchání přestupku dle § 27 odst. 2 písm. f) zákona o ochraně zvířat proti týrání. Pokud právnická nebo podnikající fyzická osoba jako chovatel neučiní opatření proti úniku zvířat, je důvodně podezřelá ze spáchání správního deliktu dle § 27a odst. 3 písm. d) zákona o ochraně zvířat proti týrání. Z výše uvedeného tedy vyplývá, že volným pohybem zvířete je jeho pohyb, který je vždy pod dohledem chovatele a není omezen žádnými technickými prostředky. Volnost tohoto pohybu lze tedy omezit pouze prostřednictvím technických prostředků, např. vodítkem.

http://eagri.cz/public/web/file/39672/Vyjadreni_unik_po_novele_291_2009.pdf.

⁸ Stanovisko Ústřední komise pro ochranu zvířat Web: Ministerstvo zemědělství České republiky (cit. 25. 11. 2011) Dostupný z: http://eagri.cz/public/web/file/1637/Porus_opatr_proti_uniku.pdf.

⁹ § 3 písm. i) zákona č. 246/1992 Sb., na ochranu zvířat proti týrání, ve znění pozdějších předpisů.

¹⁰ Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 11. 3. 2009, sp. zn. 28 Cdo 3563/2008, ASPI ID: JUD148174CZ.

Stejného názoru je i Ministerstvo vnitra, odbor dozoru a kontroly veřejné správy, které vydalo v roce 2010 stanovisko k pohybu psů na veřejných prostranstvích obce a k volnému pobíhání psů, ve kterém se snaží vymezit, co je volné pobíhání psů. Ve stanovisku uvádí že, „Volným pobíháním psa je v této souvislosti třeba rozumět pohyb psa bez vodítka na veřejném prostranství, a to pod kontrolou nebo dohledem fyzické osoby či chovatele. Volný pohyb psů na veřejném prostranství bez jakéhokoliv dohledu chovatele, vlastníka či držitele již není možné vztáhnout pod pojem „regulace“ podle zákonného zmocnění § 24 odst. 2 zákona o ochraně zvířat, neboť jde buď o pohyb opuštěného nebo toulavého zvířete nebo o pohyb zvířete, jehož chovatel porušil povinnost zabezpečit chované zvíře proti úniku.“¹¹.

Závěrem lze tedy uvést, že interpretací neurčitého právního pojmu „volné pobíhání zvířete“ lze dojít k závěru, že se jedná o pohyb zvířete ve vymezeném prostoru, které je pod dohledem nebo kontrolou jeho chovatele, vlastníka či držitele a jeho volnost není omezena žádným technickým prostředkem, např. vodítkem. Dohled nebo kontrola chovatele bude trvat do té doby, dokud je zvíře ještě v dosahu chovatele, chovatel zvíře ovládá a zvíře může být kdykoliv přivoláno. Nejedná se tedy o svévolný samostatný nekontrolovaný pohyb zvířete.

Regulace volného pohybu zvířat je stanovena v řadě právních předpisů. Nejzákladnějším a v praxi dle mého názoru nejčastěji používaným je ustanovení § 24 odst. 2 zákona na ochranu zvířat proti týrání, které umožňuje obci obecně závaznou vyhláškou upravit pravidla pro pohyb psů na veřejném prostranství a vymezit prostory pro volné pobíhání psů. Mezi zmíněná pravidla pro pohyb psů patří právě omezení jejich volného pobíhání, ale i stanovení povinnosti mít psa na vodítku. Jak už ze zákonného zmocnění vyplývá, regulaci pohybu psů lze provést pouze na veřejných prostranstvích, a to buď na všech, nebo pouze na některých. Je však otázkou, zda názor zastávaný Ministerstvem vnitra¹², že regulaci pohybu psů lze stanovit pouze za podmínky vymezení prostor pro volné pobíhání psů, je i nadále udržitelný. Jak vyplývá z rozhodnutí Nejvyššího správního soudu, „Pokud tak lze shledat, že volné pobíhání psů bez vodítka ohrožuje bezpečnost a zdraví osob na jakémkoli veřejném prostranství v dané obci, včetně místních komunikací, může je obec obecně závaznou vyhláškou zakázat, aniž by byla povinna stanovit veřejná prostranství, kde volné pobíhání psů umožní, jak po tom volal žalobce. Výklad obecně závazné vyhlášky směřující k závěru, že volné pobíhání psů bez vodítka je zakázáno na všech veřejných prostranstvích v obci, tak není rozporný ani se zákonem na ochranu zvířat proti týrání ani s obecnými principy vyjádřenými v judikatuře Ústavního soudu, pokud

11 Právní výklad k zákonnému zmocnění odboru dozoru a kontroly veřejné správy Ministerstva vnitra ČR Web: Ministerstvo vnitra ČR (cit. 25. 11. 2011) Dostupný z: www.mvcr.cz/mvcren/file/mm-18-4pravni-vyklad-pdf.aspx.

12 Tamtéž.

taková obecně závazná vyhláška a její výklad vyvažují dotčená práva a zájmy způsobem, jež Ústavní soud ve výše citovaném nálezu popsal.¹³ S tímto názorem, respektive, že podmínku vymezení prostor pro volné pobíhání psů ze zmocňovacího ustanovení dovodit nelze, uvádí i H. Müllerová ve svém článku s názvem „Obecně závazné vyhlášky obcí v nové judikatuře Ústavního soudu: pohyb zvířat v obci a související otázky“. Je proto otázkou, zda nevymezením prostor pro volné pobíhání psů nedochází k porušení zákona na ochranu zvířat proti týrání¹⁴. Na druhou stranu však H. Müllerová dodává, že „... pokud už se obec rozhodne pohyb zvířat na svém území regulovat a tak vlastně na sebe zčásti přebrat rozhodování chovatele, který se jinak v jednotlivých situacích podle znalosti vlastností a předpokládaného chování svého zvířete rozhoduje, zda mu dá vodítko, náhubek apod., měla by tak učinit rozumným a vyváženým způsobem a zohlednit rovněž potřeby zvířat, které by v souvislosti s danou regulací mohly být nepřiměřeně upozaděny. Čím je regulace v tomto směru přísnější, tím je pochopitelně méně příznivá pro zvířata, jejichž přirozenou potřebou je mj. dostatek pohybu.“¹⁵. S tímto názorem se lze jistě ztotožnit a obcím doporučit. Jestliže fyzická osoba nesplní povinnost stanovenou na základě zákona na ochranu zvířat proti týrání v obecně závazné vyhlášce obce, dopustí se přestupku podle § 27 odst. 1 písm. j) zákona na ochranu zvířat proti týrání.

Vzhledem ke skutečnosti, že zákonné zmocnění zákona na ochranu zvířat proti týrání se týká pouze regulace psů, není dotčena možnost využít zákonného zmocnění dle § 10 písm. a) zákona č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení), ve znění pozdějších předpisů, v případě regulace jiných zvířat, např. koček. V této vyhlášce by mohlo být stanoveno, které činnosti, jež by mohly narušit veřejný pořádek v obci nebo by mohly být v rozporu s dobrými mravy anebo z důvodu ochrany bezpečnosti, zdraví a majetku, lze vykonávat pouze na místech a v čase obecně závaznou vyhláškou určených, popřípadě stanoveno, že na určitých veřejně přístupných místech v obci jsou takové činnosti zakázány. Tento názor zastává i Ústavní soud ve svých rozhodnutích „Zákonná úprava v ustanovení § 24 odst. 2 zákona na ochranu zvířat proti týrání neupravuje zmocnění obce k regulaci pohybu chovaných jiných zvířat než psů a Ústavní soud si stejně jako ve shora citovaném nálezu položil otázku, k čemu zákonné zmocnění pro obce slouží a co na jeho základě může obec vůbec regulovat, nemá-li výklad zákona vést ke zjevně absurdnímu výsledku (srov. odst. 34 nálezu ve věci vyhlášky obce Kořenov). K takovému

13 Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 26. 7. 2010, sp. zn. 2 As 54/2010, ASPI ID: JUD181539CZ.

14 Prchalová, J., Právní ochrana zvířat, Praha: Linde, 2009, s. 81, ISBN 978-80-7201-763-8.

15 Müllerová, H., Obecně závazné vyhlášky obcí v nové judikatuře Ústavního soudu: pohyb zvířat v obci a související otázky. Správní právo, 2011, č. 7, s. 394, ISSN 0139-6005.

závěru by bylo možné dospět, pokud by na jeho základě bylo dovozeno, že obec může regulovat pouze volný pohyb psů, a nikoliv jiných zvířat, aniž by důvody omezení regulace na jeden druh zvířete byly opodstatněné. Ústavní soud proto považuje regulaci pohybu jiných zvířat obcí (v projednávaném případě koček), založenou na oprávnění obce stanovovat povinnosti podle § 10 písm. a) a c) zákona o obcích, za legitimní.¹⁶ Porušením povinností stanovených v obecně závazné vyhlášce obce se fyzická osoba dopustí přestupku proti pořádku ve věcech územní samosprávy podle § 46 odst. 2 zákona č. 200/1990 Sb., o přestupcích, ve znění pozdějších předpisů¹⁷.

Dalším právním předpisem obsahujícím regulaci volného pohybu zvířat je zákon č. 361/2000 Sb., o provozu na pozemních komunikacích a o změnách některých zákonů (zákon o silničním provozu), ve znění pozdějších předpisů, který v ustanovení § 60 odst. 11 stanovuje vlastníkově nebo držitelé domácích zvířat povinnost zabránit pobíhání těchto zvířat po pozemní komunikaci. Domnívám se, že s ohledem na účel zákona o silničním provozu je význam pojmu „pobíhání“ rozdílný od pojmu „volné pobíhání“. Účelem výše uvedeného ustanovení je ochrana bezpečnosti a plynulosti provozu na pozemních komunikacích. Význam pojmu „pobíhání“ zde tedy bude dle mého názoru užší. Ze spáchání přestupku podle § 125c odst. 1 písm. l zákona o silničním provozu bude důvodně podezřelá fyzická osoba, která nezabrání jakémukoliv pohybu domácích zvířat na pozemní komunikaci, i když zvíře bude pořád pod dohledem nebo kontrolou vlastníka nebo držitele. Z odborné literatury vyplývá ještě restriktivnější názor, že „... za volné pobíhání domácích zvířat po pozemní komunikaci se z pohledu bezpečnosti provozu považuje každá situace, kdy domácí zvíře není na vodítku, tj. není fyzicky spojeno s osobou, která zvíře vede.“¹⁸ Omezení pohybu zvířat obsahují i právní předpisy upravující silniční a drážní dopravu. Podle § 37 zákona č. 266/1994 Sb. o drahách, ve znění pozdějších předpisů, a podle § 18b zákona č. 111/1994 Sb., o silniční dopravě, ve znění pozdějších předpisů, podmínky, za nichž se přepravují zvířata, stanoví přepravní řády. Podle vyhlášky č. 175/2000 Sb., o přepravním řádu pro veřejnou drážní a silniční osobní dopravu, ve znění pozdějších předpisů, se stanoví podmínky přepravy živých zvířat ve veřejné dopravě. Živá zvířata lze přepravovat jen pod dohledem cestujícího, a jsou-li splněny podmínky zajišťující, aby živá zvířata nepoškodila nebo neznečistila cestující nebo vozidlo, neohrozila bezpečnost a zdraví osob a nebyla ostatním cestujícím při přepravě na obtíž. Beze schrány mohou cestující vzít s sebou do vozidla psa, který má

16 Nález Ústavního soudu ze dne ze dne 21. 10. 2008, sp. zn. Pl. ÚS 46/2006, ASPI ID: JUD142250CZ.

17 Jemelka, L., Vetešník, P., Zákon o přestupcích a přestupkové řízení. Komentář. 1. Vydání. Praha: C. H. Beck, 2011, s. 228-9, ISBN 978-80-7400-355-4.

18 Kučerová, M., Zákon o silničním provozu s komentářem a judikaturou a předpisy související, Praha: Leges, 2008, s. 259, ISBN 978-80-87212-03-5.

bezpečný náhubek, je držen na vodítku nakrátko a nesmí být přepravován na sedadle.

Regulaci volného pohybu zvířat obsahuje i zákon č. 449/2001 Sb., o myslivosti, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o myslivosti“), který v ustanovení § 10 odst. 1 stanovuje vlastníkům domácích zvířat, včetně zvířat ze zájmových chovů a zvířat z farmových chovů zvěře, zákaz nechat je volně pobíhat v honitbě mimo vliv svého majitele nebo vedoucího. Tento zákaz se však vztahuje pouze na honitby, za které se ve smyslu zákona o myslivosti považuje soubor souvislých honebních pozemků jednoho nebo více vlastníků vymezený v rozhodnutí orgánu státní správy myslivosti, v němž lze provádět právo myslivosti podle zákona o myslivosti. Na tuto povinnost navazuje oprávnění myslivecké stráže uvedené v ustanovení § 14 odst. 1 písm. e) zákona o myslivosti, spočívající v možnosti usmrcovat v honitbě toulavé psy, kteří mimo vliv svého vedoucího ve vzdálenosti větší než 200 m od nejbližší nemovitosti sloužící k bydlení pronásledují zvěř. Pokud je tato nemovitost umístěna na oploceném pozemku, počítá se vzdálenost od jeho oplocení. Toto oprávnění se nevztahuje na psy ovčáckých a loveckých plemen, na psy slepecké, zdravotnické, záchranářské a služební. Zákon o myslivosti dále stanovuje myslivecké strážní oprávnění usmrcovat kočky potulující se v honitbě ve vzdálenosti větší než 200 m od nejbližší nemovitosti sloužící k bydlení. Pokud je tato nemovitost umístěna na oploceném pozemku, počítá se vzdálenost od jeho oplocení. Další oprávnění usmrcovat toulavé psy a kočky, další zvířata škodlivá myslivosti, zdivočelá domácí zvířata a volně se pohybující zvířata z farmových chovů zvěře podle § 14 odst. 1 písm. e) zákona o myslivosti má při své činnosti dle ustanovení § 35 odst. 4 písm. e) zákona o myslivosti i myslivecký hospodář. K oprávnění myslivecké stráže usmrcovat za výše uvedených podmínek zvěř, je na místě odkázat na rozhodnutí Nejvyššího soudu, jehož závěrem je skutečnost, že jestliže člen mysliveckého sdružení zpozoruje za snížené viditelnosti psa, který sedí v nepřehledném terénu, chová se klidně, nehledá ani nepronásleduje zvěř ani se k ní neplíží, musí jej to vést k úvaze, že v blízkosti může být člověk vedoucí psa¹⁹. Ačkoliv bylo zmíněného rozhodnutí vydáno za platnosti starého zákona o myslivosti, domnívám se, že je použitelné i v současné době. Význam pojmu „volné pobíhání v honitbě mimo vliv svého majitele nebo vedoucího“ bude pravděpodobně o něco širší než samotný pojem „volné pobíhání“. K tomuto pojmu totiž přistupuje ještě jedna podmínka, což je vliv majitele nebo vedoucího. Jak totiž vyplývá ze stanoviska Svazu měst a obcí ČR, je zapotřebí rozlišovat dvě situace „Pohybuje-li se pes v honitbě (popř. honitbě honebního společenstva) a nepronásleduje zvěř (lhostejno, je-li nebo není pod vlivem svého vedoucího, tj. vodiče psa), nevzniká ze zákona oprávnění takového psa usmrtit. Jinak je tomu v případě psa toulavého, který mimo vliv

19 Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 19. 5. 1983, sp. zn. 1 Tz 18/1983, ASPI ID: JUD2853CZ.

svého vedoucího pronásleduje zvěř."20. Z odborné literatury vyplývá i názor, že pes musí být na takovém místě, že jeho vedoucí neví přesně, kde jeho pes je a jak se chová, a není schopen ho účinně svými pokyny ovládat a kontrolovat jeho počínání včetně případného přivolání. Pokud jsou slyšet pokyny vedoucího a pes na ně reaguje, je věc zřejmá. Problém nastává, když pes je mimo dosah svého vedoucího, ale ten žádný vliv neuplatňuje. Pak se obvykle vysvětluje, že nelze psa usmrtit, pokud je jeho vedoucí vidět, třeba i na větší vzdálenost21. Přestupku podle § 63 odst. 1 písm. b) zákona o myslivosti se fyzická osoba dopustí tím, že nesplní nebo poruší povinnost uvedenou v § 10 odst. 1 zákona o myslivosti.

Regulace volného pohybu zvířat je stanovena v řadě dalších právních předpisů. Např. podle § 54 odst. 1 písm. d) zákona č. 166/1999 Sb., o veterinární péči a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů, se volný pohyb zvířat může omezit i v případě mimořádných veterinárních opatření. Regulace volného pohybu zvířat lze upravit např. i v řádu veřejného pohřebiště podle § 19 odst. 2 zákona č. 256/2001 Sb., o pohřebnictví a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů, a v provozních řádech podle zákona č. 258/2000 Sb., o ochraně veřejného zdraví a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů, např. při stanovování podmínek provozování přírodního nebo umělého koupaliště, hrací plochy s pískovištěm, atd.

Literature:

- Švestka, J., Spáčil, J., Škárová, M., Hulmák, M. a kolektiv, Občanský zákoník I, II. 2. vyd. Praha: C. H. Beck, 2009, počet stran 2321, ISBN 978-80-7400-108-6.
- Prchalová, J., Právní ochrana zvířat, Praha: Linde, 2009, počet stran 328, ISBN 978-80-7201-763-8.
- Mullerová, H., Obecně závazné vyhlášky obcí v nové judikatuře Ústavního soudu: pohyb zvířat v obci a související otázky. Správní právo, 2011, č. 7, s. 385-448, ISSN 0139-6005.
- Jemelka, L., Vetešník, P., Zákon o přestupcích a přestupkové řízení. Komentář. 1. Vydání. Praha: C. H. Beck, 2011, počet stran 534, ISBN 978-80-7400-355-4.
- Kučerová, M., Zákon o silničním provozu s komentářem a judikaturou a předpisy související, Praha: Leges, 2008, počet stran 512, ISBN 978-80-87212-03-5.
- Čechura, V., Myslivecká stráž - kapesní příručka, 2. vyd. Praha: Nakladatelství Orac, 2000, počet stran 60, ISBN 80-86199-15-0.

20 Dědina, M., Pohyb psů v honitbě, Svaz měst a obcí ČR, 2009, ASPI ID: LIT32975CZ.

21 Čechura, V., Myslivecká stráž - kapesní příručka, 2. vyd. Praha: Nakladatelství Orac, 2000, s. 30, ISBN 80-86199-15-0.

Contact – email
vetesnik@mup.cz